

LA SINONÍMIA

Recorda que els mots sinònims són els que, tot i ser diferents, tenen **el mateix significat**: *caldo* i *brou*; *gros* i *voluminós*; *narrar* i *contar*... Ara bé, les paraules sinònimes no sempre volen dir el mateix; n'hi ha que només coincideixen en alguna de les seves accepcions; per exemple, si busquem l'entrada *llest* al diccionari general, trobarem aquest article:

llest –a **1** *adj.* Ràpid a comprendre les coses. *Quina noia més llesta!*
 2 *adj.* Que ja està acabat. *Ja tens la feina llesta?*

En el primer exemple, un sinònim de *llesta* podria ser *eixerida*. En el segon cas, no podem utilitzar el mateix sinònim, sinó que n'haurem de triar un altre, com *acabada*.

Així doncs, distingim entre **sinònims parcials** (mots que només tenen el mateix significat en alguns contextos) i **sinònims totals** (mots que són intercanviables sempre, en qualsevol context).

Això és bàsic!

Quan redactem, l'ús de sinònims ens ajuda a millorar l'expressió, evitant la repetició excessiva d'un mateix mot:

De cop un fort espetec li va provocar un ensurt. Es va quedar sense alè una bona estona fins que el sobresalt es va anar apaivagant.

ACTIVITATS

1. Relaciona els substantius de la columna de l'esquerra amb els seus sinònims de la dreta. Fes el mateix amb els verbs i els adjectius.

Substantius

melodia	alegria
cultiu	tristor
tranquil·litat	conreu
rei	isolament
mapa	malvolença
mag	tonada
desavantatge	calma
tristesia	diàleg
joia	il·lusionista
aïllament	monarca
conversa	plànol
odi	handicap

Adjectius

boig	domèstic
dramàtic	tèrbol
plaent	adinerat
casolà	foll
infinit	amè
difícil	vil
confús	teatral
malvat	tènue
ric	etern
subtil	complicat

Verbs

gravar	notificar
entendre	prosseguir
destacar	sacsejar
alimentar	editar
continuar	comprendre
rebutjar	enregistrar
suprimir	edificar
publicar	emfatitzar
informar	finar
construir	refusar
agitar	péixer
morir	eliminar

2. Sovint, els sinònims són **geogràfics o dialectals**: cadascun dels mots s'utilitza preferentment en una part del territori. Relaciona aquest tipus de sinònims.

escombra	al·lot
ocell	espill
noi	granera
sorra	eixir
gos	xic
gat	moix
sortir	arena
mirall	pardal
petit	ca

3. Relaciona els mots simples de l'esquerra amb els compostos de la dreta que en siguin sinònims.

toca-son	barana
escurabutxaques	delicat
bufanúvols	eixelebrat
saltataulells	lladre
ventafocs	ximple
saltabarrancs	entreteniment
passamà	carterista
primmirat	criada
passatemps	dormilec
saltaparets	presumptuós
poca-solta	dependent

4. Tria quin dels sinònims parcials de cadascun d'aquests mots és el més idoni en cada cas.

resultat: solució, desenllaç, conseqüència

- a. La seva salut delicada és el resultat directe d'una mala alimentació
- b. Sabeu quin és el resultat d'aquestes equacions de llibre?
- c. En una narració, després del conflicte, l'argument si arribar a un resultat, que pot ser positiu o negatiu.

admetre: acceptar, reconèixer, consentir

- a. En Biel va admetre que havia enganyat els seus pares.
- b. A l'actualitat, molts científics admeten aquesta hipòtesi.
- c. Aquesta actitud no es pot admetre de cap manera.

pena: càstig, llàstima, tristesa

- a. No suporto veure patir els infants: em fan molta pena.
- b. Després de la mort dels seus éssers estimats, l'acompanyà durant molt temps una gran pena.
- c. Li han imposat una pena de dos anys de presó per estafa.

restar: romandre, treure, quedar

- a. M'he gastat tots els diners de la guardiola: només em resten cinc euros.
- b. Els romans van restar més de sis-cents anys a la península Ibèrica.
- c. Si de vuitanta-nou, en restes vint-i-tres, te'n queden seixanta-sis, oi?

5. Troba en aquest text els sinònims d'aquests mots.

pena, aguantar, aleshores, acostumats, moviments, protegir, prodigi, últimes, normes, espòs, quasi, encerclada, finar, gals, protocol, època, junts, conquerir, complicat, exactes, decennis

En aquell temps les ciutats s'assetjaven amb unes regles precises, metòdiques, com qui balla una dansa de saló i en coneix tots els passos. Barcelona en sabia molt, de setges, ¿en devia portar, què? ¿mitja dotzena?, en les darreres dècades, gairebé sempre assetjada per francesos o per castellans, molt avesats tots plegats al ritual de prendre o defensar una ciutat. El marit de l'Eulàlia va morir en el darrer dels setges, no fa encara vuit anys, i va ser una llàstima, perquè no va poder veure llavors com la ciutat resistia, vencia resistint. Ara és molt més difícil. Ara resistir, vèncer, seria un miracle.

Vicenç Villatoro, *La dona a la finestra*.